

Peqqinnissakkut sullinneqarneq pillugu maalaarutit 2017-2021

Tunuliaqutaasoq

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfimmi peqqinnissakkut kiffartuunneqarnikkullu sullinneqarneq pillugu maalaartoqarsinnaavoq. Taamaalilluni ataatsimut isigalugit maalaarutit assigiinngitsut marluupput. Taakku saniatigut taarsiiffigitinnissamut qinnuteqartoqarsinnaavoq. Peqqinnissakkut sullinneqarneq pillugu maalaarutit tassaapput Peqqinnissaqarfimmi avataanilu peqqinnissakkut sullissisunit nakorsaaneqarneq – tamatumunngalu atatillugu kigutilerisunit namminersortunit kigutileritinneg. Maalaarutit taamaattut nappaatinut misissuinerit, nappaatinik suussusersiniaanermut nakorsaaneqarnullu tunngassuteqarsinnaapput. Tamatuma saniatigut napparsimasunut ataasiakkaanut tunngatillugu paaqutarinninnermut, piginnaangorsaaqqinnermut, pitsaaliuinnermut imal. peqqissuunissamut tunngasuusinnaapput. Tamatuma saniatigut nakorsartinnissaq pillugu paasissutissinneqarneq akuersinerlu, peqqinnissakkut sullissisut nipangiussisussaataanerit kiisalu allattugaatinut nalunaarsuisarneq nakorsallu uppersarsaasiai maalaarutigineqarsinnaapput. Peqqinnissaqarfimmi kiffartuussineq pillugu maalaarutit- ass. sulisut pissusilersornerat, ammasarfiit imal. utaqqisarneq ilaapput.

Peqqinnissakkut sullinneqarnermut tunngatillugu maalaarutit Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmi Danmarkimilu Napparsimasut Maalaarutaannut Aqutsisoqarfimmit suliarineqartarput, Danmarkimilu maalaarutit sullissivimmit aalajangiivigineqartarlutik. Peqqinnissakkut ilinniagalinnit sullinneqarneq pillugu maalaarutit; nakorsat, kigutilerisut peqqissaasulluunniit isornartorsiorneqarnerannik kinguneqarsinnaavoq. Peqqinnissaqarfimmi kiffartuussineq pillugu maalaarutit Peqqinnissaqarfiup qullersaqarfiani suliarineqartarput.

Maalaaruteqarsinnaanerup inatsimmik tunngaveqarnerata inuillu ataasiakkaat maalaarummik suliarineqarnissaanik pisinnaatitaaffeqarnerisa saniatigut, napparsimasut maalaarutaat; Peqqinnissaqarfik nakorsartinnerlu napparsimasuniit isigalugit pingaarutilinnik paasissutissiisarput. Tamanna pitsaassutsimiit inerisaanissamiillu isigalugu pingaarutilinnik atorsinnaasunillu ilisimasaqalersitsisarpoq. Maalaarutit paasissutissanik misissuinerit; kisitsisitigut, pitsaassutsikkut imarisaasigullu annertuumik ilinniartuunnaapput. Kia maalaartuuneranumut nakorsartinnerullu maalaarutigineqartup kiffartuussinerullu nunap ilaani sumi pisimanerannut tunngatillugu pingaarnernik ilisarnaateqarpa? Maalaarutit Peqqinnissaqarfiup immikkoortuinut, immikkullu ilisimasaqarfinnut sorlernerit qanoq agguataarsimappat? kiisalu peqqinnissakkut sullinneqarnissamik neqeroorut suna pineqarpa? – tamatumunngalu atatillugu misissortinneg, nappaammik suussusersiniaaneq imal. nakorsaaneq pilatsinnerillu maalaarutaappat? Sammisani pingaartunik maalaarutit akimuisoqarpa?

Siunertaq

Suliniuummi matumani siunertaavoq:

- Suut maalaarutaagajunnerunerannik, kikkut maalaartuunerannik maalaarutillu nunap immikkoortuini sorlernerinngaanerinerit pingaarnertut takussutissaqarnerannik ersersitsisinnaasunik naliliinissaq.
- Maalaarutit qassit aalajangiivigineqarnerannik aalajangiinerullu qanoq inerineqarnerannik naliliinissaq.

- Maalaarutini sammisat akimuisut suussusersinissaat, napparsimasut Peqqinnissaqarfimmik naapitsinerminni, misissugaritinnerminni nakorsartinnerminnilu misigisaannik paasisimasaqalernissaq.

Periuseq

Maalaarutit tamarmik 2017-imiit 2021-imut aqqisuussamik nalunaarsorneqarput. Tamatuma saniatigut maalaarutit tamarmik- suliarineqarnerat ilanngullugu- pissarsiarineqarsinnaangorlugit allattugaatitut nalunaarsorlugit toqqortarineqarput. Maalaarutit tamatumunngalu atatillugu paasisutissat suminngaanneernerannut, peqqinnissaqarfiup immikkoortuanit suminngaanneernerannut, immikkut ilisimasaqarfimmit suminngaanneernerannut suunerannullu tunngatillugu qanoq agguataarsimanerat naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit atorlugit misissoqqissaarneqarput.

Maalaarutit ilaat annertuumik allanngorartut, maalaarutigineqartup napparsimasumit misigineqarnera paasisaqarfiginiarlugu naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit atornagit misissoqqissaarneqarput. Sammisat maalaarutini akimuisut suussusersineqarlutillu issuaanernik isumalinnik tunngavilersorneqarput. Tamatuma saniatigut Napparsimasut Maalaarutaannik Aalajangiisartuni aalajangiinerni suut tunngaviusarnerat paasisaqarfiginiarlugu, suliat isornartorsiuinertallit suliallu isornartorsiuinertaqanngitsut assersuutitut saqqummiunneqarput.

Misissuinerit inernerit

Kisitsisit atorlugit misissueqqissaarneq

2017-imiit 2021-imut maalaarutit katillugit 541-it Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmi nalunaarsorneqarput taakkunanngalu 285-it nakorsaaneqarnermut tunngatillugu maalaarutit akuerineqanngitsut, pisoqalisimasutut naliliivigineqarput imal. assigiinngitsunik patsiseqartumik itigartitsissutaapput unitsinneqarlutilluunniit. Maalaarutit nakorsaaneqarnermut tunnganngitsutut naliliivigineqarlutik suliarineqannginnerannut patsisaasut, tabelimi tulliuuttumi takutinneqarput.

Tabeli 1: Maalaarutit nakorsartinnermut maalaarutit akuerineqannginnerannut patsisaasut

Itigartitat	DK	Taarsiiffigisat	Pisoqalisut	Unitsitat	Kiffartuussiner- -mut tunngasut	Nakkutilliner- -mut tunngasut	Utertitat	Katillugit
13	11	8	29	67	150	2	5	285

Suliat 150-it Peqqinnissaqarfimmi kiffartuunneqarnermut tunngasut, napaammik naliliinermut nakorsaaneqarnermulluunniit attuumassuteqanngitsut, naliliivigineqarput. Maalaarutigineqartuni 29-it pisoqalisimasutut naliliivigineqarput, maalaartup ukiut marluk sinnerlugit malaarutigineqartumik ilisimannissimanera aamma/imal. Pisimasup maalaarutigineqartup pineraniit ukiut tallimat qaangiutereersimanerat, pisoqalisimanermut tunngaviulluni. Maalaarutini aqqanilinni Danmarkini nakorsartinneq- taamaalillunilu Danmarkimi Napparsimasut Maalaarutaannik Aqutsisoqarfimmut toqqaannartumik nassiussassaq tassanilu suliasaq danskullu maalaaruteqartarfiannit aalajangiivigisassa- maalaarutigineqarpoq. Taakku saniatigut maalaarutit 67-it – ass. maalaartumit paasisutissat itisilikkat amigaataanerat imal. maalaartup toqkkut qimagussimanera qanigisaasullu ingerlateqqinnissaanik kissaateqannginnerat pissutigalugu unitsinneqarput. Maalaarutit 13-it, ass. allattugaatini uppersaatissaqannginnera imal. suliap peqqinnissakkut sullissinermut attuumassuteqannginnera taamaammallu Nunatsinni Nakorsaaneqarfiup Napparsimasullu Maalaarutaannik Aalajangiisartut suliaqarfinut attuumassuteqannginnera pissutigalugu itigartitsissutaapput. Taakku saniatigut suliani marlunni peqqinnissakkut sullissisut ataasiakkaat akisussaatinneqarsinnaanngitsut, taamaattorli peqqinnissakkut sullissinermik isornartorsiorneqartumik nakkutilliinissamat tunngavissaqarsinnaasoq naliliisoqarpoq. Maalaarutini tallimani maalaaruteqartup nammineq maalaarunni utertippaa, maalaarutillu arfineq pingasut taarsiiffigitinnissamuinnaq tunngasut Peqqissutsimut Naalakkersuisoqarfimmit suliasaallutik.

Peqqinnissamat tunngatillugu maalaarutit katillugit 256-it Nunatsinni Nakorsaaneqarfimmi suliarineqarsinnaasutut kiisalu Danmarkimi Napparsimasut Maalaarutaannut Aqutsisoqarfimmi nangitassatut akuerineqarput.

Immikkut ilisimasaqarfinni ataasiakkaani maalaarutit suaassutsinut agguataarsimanerat ataani tabelimi takutinneqarpoq.

Tabeli 2: Immikkut ilisimasaqarfinni suaassutsinut agguataarineq

Immikkut ilisimasaqarfik	Arnat	Angutit	Katillugit
Aqajaqqukut inalukkatigullu nappaatit	7	9	16
Puatsigut nappaatit	5	5	10
Aakkut nappaatit	1	2	3
Uummatikkut nappaatit	3	7	10
Sianiutitigut nappaatit	1	4	5
Gigti	1		1
Nakorsartittut (allat)	20	9	29
Nerisat arroriartortarfiisigut nappaatilinnik pilattaaneq	7	3	10
Saanertigut naggussatigullu nappaatilinnik pilattaaneq	57	39	96
Quup aqutaagut nappaatit	1	5	6
Arnat ilumikkut nappaataat, naartusut ernisullu	29		29
Siutikkut, qinngakkut toqqusaakkullu nappaatit	9	7	17
Kigititigut, qanikkut alleqqukkullu nappaatit	6	5	11
Isikkut nappaatit	5	5	10
Ammikkut nappaatit	1	3	4
Katillugit	153	103	256

Maalaaruteqartuni arnat amerlanerunerat, ilukkut nappaatit arnanut tunngasut, naartunerup erninerullu saniatigut, suaassutsimut tunngatillugu assigiinngissutsip annertunersaata nakorsaatit atorlugit nakorsartittuniinera (allat) saanertigullu naggussatigullu nappaatiniinera - tabelimi takuneqarsinnaavoq.

Sullissinnermut maalaarutaasumut tunngatillugu maalaarutit immikkut ilisimasaqarfinnut qanoq agguataarsimanerat tabelimi tulliuuttumi takutinneqarpoq.

Tabeli 3: Maalaarutigineqartut, immikkut ilisimasaqarfinnut agguataarsimanerat

Immikkut ilisimasaqarfik	Nakorsartinginneq	Pilatsinnani nakorsartinneq	Pilatsinneq	Misissortinneq/nap. suussusersiniaaneq	Katillugit
Aqajaqqukku inalukkatigullu nappaatit	1	3	1	11	16
Puatsigut nappaatit	1	1		8	10
Aakku nappaatit				3	3
Uummatikkut nappaatit		5		5	10
Sianiutitigut nappaatit	1	1		3	5
Gigti		1			1
Nakorsartittut (allat)	4	18		7	29
Nerisat arriorartortarfisigut nappaatilinnik pilattaaneq	2	3	5		10
Saanertigut naggussatigullu nappaatilinnik pilattaaneq	13	32	23	28	96
Quup aqqaagut nappaatit	1	2	1	2	6
Arnat ilumikkut nappaataat, naartusut ernisullu	5	8	8	8	29
Siutikkut, qingakkut toqqusaakkullu nappaatit	2	4	3	7	16
Kigutitigut, qanikkut alleqqakkullu nappaatit	4	5	2		11
Isikkut nappaatit	1	3	3	3	10
Ammikkut nappaatit		2	1	1	4
Katillugit	35	88	47	86	256

Maalaarutit 33,6 %-iisa misissuinnermut/nappaammik suussusersiniaanermut tunngasuunerat – nakorsartinnermullu tunngatillugu maalaarutit 34,4 %-iunerat tabelimi takuneqarsinnaavoq. Nakorsartissimanngitsutut misigisut 13,7 %-iupput, pilatsinnermullu tunngatillugu maalaarutit 18,4 %-iullutik. Saanertigut naggussatigullu nappaatinut tunngatillugu maalaarutit amerlanerpaapput, taakkulu, misissortinnerit/nappaammik suussusersiniaanerit pillugit maalaarutit, pilatsinnani nakorsartinnerit kiisalu pilatsinnerit agguataarsimanerat naligiinnangajalluni.

Tabelimi tulliuuttumi sullinneqarnerit assigiinngitsut Peqqinnissaqarfiup immikkoortuinut agguataarsimanerat takutinneqarpoq.

Tabeli 4: Sullissinerup maalaarutaasup Peqqinnissaqarfiup immikkoortuinut agguataarsimanerat

Sundhedsenhed	Nakorsartinginneq	Pilatsinnani nakorsartinneq	Pilatsinneq	Misissortinneq/nap. suussusersiniaaneq	Katillugit
Dronning Ingridip Napparsimmavissua	8	25	28	13	74
Dronning Ingridip Peqqissaavia	3	4	4	13	24
Qitiusumik napparsimmavik	12	25	10	33	80
Peqqissaavik	8	25	5	26	64
Nunaqarfimmi nakorsartitsivik	2	7		1	10
Napparsimmavissuarmi kigutilerivik	2				2
Kigutilerisoq namminersortoq		2			2
Katillugit	35	88	47	86	256

Maalaarutinit 256-init quliinnaat (3,9 %) nunaqarfinni nakorsartitsivinni sullinneqarnermut tunngasuunerat tabelimi takuneqarsinnaavoq. Maalaarutit amerlanersaat Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani nakorsartinnermut pilatsinnermullu, qitiusumillu napparsimmavinni peqqissaavinnilu nakorsartinnermut misissortinnermullu/nappaammik suussusersiniaanermut tunngasuupput.

Tabelimi tulliuvoq immikkut ilisimasaqarfii maalaarummi pineqartut qitiusumik immikkoortunut ataasiakkaanut agguataarsimanerat takutinneqarpoq.

Tabeli 5: Maalaarutit immikkut ilisimasaqarfinnut qitiusumillu immikkoortunut agguataarsimanerat						
Immikkut ilisimasaqarfik	Qitiusumik immikkoortoq					
	Avannaa	Disko	Qeqqa	Sermersooq	Kujataa	Katillugit
Aqajaqqukkut inalukkatigullu nappaatit	3	3	2	7	1	16
Puatsigut nappaatit	6	1	1	1	1	10
Aakkut nappaatit			2	1		3
Uummatikkut nappaatit	3		1	4	2	10
Sianiutitigut nappaatit	2			1	2	5
Gigti				1		1
Nakorsartittut (allat)	6	6	7	9	1	29
Nerisat arroriartortarfiisigut nappaatilinnik pilattaaneq				8	2	10
Saanertigut naggussatigullu nappaatilinnik pilattaaneq	22	9	5	53	7	96
Quup aqquataagut nappaatit		1	2	2	1	6
Arnat ilumikkut nappaataat, naartusut ernisullu	6	4		16	3	29
Siutikkut, qinngakkut toqqusaakkullu nappaatit	3	3	2	5	3	16
Kigutitigut, qanikkut alleqqukkullu nappaatit	4		1	6		11
Isikkut nappaatit	2	2	3	2	1	10
Ammikkut nappaatit	2	1		1		4
Katillugit	59	30	26	117	24	256
Innuttaasut amerlassusaat	10.908	6.180	9.257	23.861	6.292	56.562
1000-iuppata amerlassusaat	5,4	4,9	2,8	4,9	3,8	4,5

Maalaarutit amerlanersaat Peqqinnissaqarfik Sermersuumeersuupput. Tulliuvoq Peqqinnissaqarfik Avannaa, kisitsisinngorlugit qitiusumik immikkoortunut allanut pingasunut sanilliullugit marloriaataat missigalugit. Qitiusumik immikkoortuni tamani maalaarutit amerlanersaat saanertigut naggussatigullu nappaatinut immikkut ilisimasaqarfimmeersuupput. Qitiusumik immikkoortuni assigiinngitsuni inuttussutsimut sanilliullugit, Peqqinnissaqarfik Avannaani, Sermersuumi Diskomilu maalaarutit amerlanerukannerput, Peqqinnissaqarfik Qeqqanilu ikinnerpaallutik.

Tabelimi tulluuttumi maalaarutit peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut assigiinngitsunut agguataarsimanerat takutinneqarpoq.

Tabeli 6: Malaarutit Peqqinnissaqarfiup qitiusumik immikkoortuinut agguataarsimanerat							
Immikkoortoq	Qitiusumik immikkoortoq						I %
	Avannaa	Disko	Qeqqa	Sermersooq	Kujataa	Katillugit	
Nunaqarfimmi nakorsartitsivik	7	2	1			10	3,9 %
Dronning Ingridip Napparsimmavissua				74		74	28,9 %
Napparsimmavissuarmi kigutilerivik				2		2	0,8 %
Dronning Ingridip Peqqissaavia				24		24	9,4 %
Kigutilerisoq namminersortoq				2		2	0,8 %
Qitiusumik napparsimmavik	26	23	19		12	80	31,3 %
Peqqissaavik	26	5	6	15	12	64	25,0 %
Katillugit	59	30	26	117	24	256	100 %
%-inngorlugit	23,0 %	11,7 %	10,2 %	45,7 %	9,4 %	100 %	

Peqqinnissaqarfik Avannaani Kujataanilu maalaarutit amerlanersaat peqqissaavinneersuusut, qitiusumik immikkoortuni allani maalaarutit qitiusumik napparsimmavinneerput.

Tabelimi tulluuttumi kræftimut tunngatillugu maalaarutit, sullissinernut assigiinngitsunut, kræftimik nappaateqarnermi aqqusaartukkanik assigiinngitsunik oqaatiginnittunuttaaq tunngatillugu, agguataarsimanerat takutinneqarpoq.

Tabeli 7: Kræftimut tunngatillugu maalaarutit sullinneqarnermut agguataarsimanerat	
Sullinneqarneq	Kræfti
Nakorsarneqannginneq	1
Nakorsaatiniq nakorsartinneq/pilatsinnani nakorsartinneq	3
Pilatsinneq	1
Misissortinneq/nappaatip suussusersiniarnera	17
Katillugit	22

Tabeli naapertorlugi kræftimut nakorsartinnermut atatillugu misissorneqarneq maalaarutaagajunneruvoq.

Tabelimi tulliuuttumi suliat aalajangiivigineqanngitsut suliallu Danmarkimi Napparsimasut Maalaarutaannik Aalajangiisartunit aalajangiivigineqareersut – Taakkununga ilaallutik maalaarutit isornartorsiuinertallit isornartorsiuinertaqanngitsullu-qitiusumik immikkoortunut agguataarsimanagerat takutinneqarpoq.

Tabeli 8: Aalajangiivigisat Peqqinnissaqarfup qitiusumik immikkoortuinut agguataarsimanagerat						
Qitiusumik immikkoortoq						
Aalajangiineq	Avannaa	Disko	Qeqqa	Sermersooq	Kujataa	Katillugit
Isornartorsiuinertaqanngitsut	25	14	16	64	9	128
Isornartorsiuinertallit	9	6	4	14	6	39
Aalajangiivigineqanngitsut	25	10	6	39	9	89
Katillugit	59	30	26	117	24	256

Suliat 167-it akornanni 39-ini aalajangiivigineqartuni, peqqinnissakkut sullissisup ataatsip arlallilluunniit sullissinera isornartorsiorneqarpoq. Peqqinnissakkut sullissisoq/sut maalaarummi akuusut "ilinniagaqassuseq tunngvaigalugu sullissinermi pitsaassuseq nalinginnaasumik akuerisaasoq naapertornagu iliorsimasut" isornartorsiorneqartarput. Tamanna Peqqinnissaqarfimmi nalinginnaasumik pitsaasumik nakorsarneqarnissap naatsorsuutigineqarsinnaanerata eqquutsinneqarnerata naliliivigineqarneranik isumaqarpoq. Napparsimasup pitsaanerpaamik nakorsarneqarsimanagera isummerfigineqartanngilaq.

Maalaarutilli ilarpassui- suliaq sulii aalajangiivigineqanngimmat, suliaq aalajangiivigisaq allagaatinut inissinneqarsimannngimmat imal. suliaq Napparsimasut Maalaarutaannut Aqutsisoqarfimmut nassiunneqareerluni – ass. maalaartup toqkukut qimagussimanagerani unitsinneqarsimannngimmat- aalajangiivigineqarsimannngillat.

Naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit atornagit misissueqqissaaneq

Naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit atornagit misissueqqissaarneq tunngavigalugu ataani sammisat maalaarutini, Peqqinnissaqarfup immikkoortuinik immikkullu ilisimasaqarfinnik tamanik akimuiipput. Sammisat tamarmik maalaarutinit ataasiakkaanit assersuutininik/issuaanernik tunngavilersugaapput. Maalaarutit ataasiakkaat sammisanik arlalinnik imaqarajummata tamanna tamakkiisumik immikkoortiterinerunngilaq.

Sammisat makku maalaarutininik akimuiipput:

- Kukkusumik nakorsarneqarneq/pilanneqarneq
- Amigartumik misissortinneq/nappaammik suussusersiniaaneq
- Attaveqatigiinneq
- Peqqinnissaqarfimmut saaffiginninnermi itigartitaaneq
- Nukissaqarfigineqannginneq peqqinnissakkullu sullissisut taarseraannerat
- Aqqusaartugassat piffissamik annertuumik atuiffiusut
- Maalaarutip allattugaatinilu nalunaarsukkat imminnut naapertuutinnginnerat

Kukkusumik nakorsarneqarneq/pilatsinneq

Maalaarutit arlallit pinngitsoorani kukkusumik nakorsarneqarnermut – ilaatigut eqqortumik pilatsissimannnginnertut misiginermut tunngasuupput.

"Unnuup ingerlanerani qeqora oqimaappallaalerluni napeqqimmat talera ilummut peqippoq. ... sianiutit ajoqusernerisa (refleksdystrofi) kingunerisaanik anniartualerpunga taamaalillutik paffiga equitillugu suliarisimavaat, tamatuma peqatigisaanik talera illuasut kaajallassinnaanngilaq ..." (2020-5754)

Suliami tamatumani qinnguartaalluni assilisat, nakorsartinnissamat pilersaarusiornissaq siunertaralugu, Nuummi Dronning Ingridip Napparsimmavissuani saanertigut naggussatigullu nappaatilinnut immikkoortortamat isimasioqatigiissutaasimasariaqaraluarnerat tunngavigalugu, nakorsaq sundhedsassistentilu isornartorsiorneqarput.

Maalaarutini allani nakorsap pissutsit apeqqutaallutik iliuseqarsimanera tunngavigalugu isornartorsiuisoqanngilaq.

"Inalugaaraq peersillugu suliaritinninnut atatillugu aseruuttoorama pilatseqqittariaqarpunga tamatumalu kingunerisaanik sivilisuaamik sulisinnaasimananga. Tamanna aningaasatigut annaasaqaatigaara." (2021-21010)

Maalaartup isumaa naapertorlugu inalugaaraarsinneq/qipinnguersinneq eqqortumik ingerlanneqarsimangilaq. Taamaakkaluaq Nuummut Dronning Ingridip Napparsimmavissuanut pinasuagassanik angallassinissaq angumerineqarsinnaajuaannangimmat, taamaammallu ilaatigut nakorsarisat naapertuuttumik immikkut ilisimasaliunngikkalut, qitiusumik napparsimmavimmi pinasuurtumik pilaasoqartariaqartarmat, isornartorsiuisoqanngilaq. Maalaartup kingorna aseruuttoornera, nakorsap illersorneqarsinnaanngitsumik pilaasimaneranik isumaqannginneranik naliliivigineqarportaaq. Nakorsap matumani qipinnguersinermi periusaasartooq nalinginnaasoq malissimavaa- tamatuma saniatigut ikikkut aseruuttoortarneq kingunerluutaasartutut ilisimaneqarpoq.

Maalaarutit allat kukkuluttornernut; peqqinnissakkut sullissisut assigiinngitsunik patsiseqartunik kukkusarnerannut tunngassuteqarput.

"Sulisumit akisussaaffigineqartumik paarlaassisoqarsimavoq. Lisartakkat uninngasup allap iisassai uannut tunniunneqartut iigakkit tamatuma kingorna ullut tallimat arfinillillu akornanni ilisimangilanga nakkutigisariaqarlungalu. Ilaquttama annaalersorisimavaannga. Silassorikkallartillunga paarineqarlualungalu anguara." (2020-437)

Pisumi matumani sulisoq nakorsaatinik inuttassarinnigisaanut tunniussisimasooq isornartorsiorneqarpoq.

Maalaarutit allat kukkusumik nakorsaasiinermut, peqqinnissakkut sullissisup kukkunikkut nakorsaatisarinnigisamik tunniussisimaneranut tunngassuteqarput – ass. qanermut errortuummik tunniussisussaagaluarnermi ikinut tunillannartuaammik tinniussisoqarsimavoq, imal. isinut kuseriartaammik tunniussisussaagaluarluni siutinut kuseriartaammik tunniussisoqarsimavoq.

"Isinnut kuseriatissatut siutinut kuseriartaammik annertuumik uissanngunermik timminnermillu kinguneqartumik tunineqarpunga."

Peqqissaasoq ilinniagaqassuseq tunngavigalugu sullissinermi pitsaassuseq nalinginnaasumik akuerisaasoq naapertornagu iliormat, isornartorsiorneqarpoq. Peqqissaasup nakorsaammik tunniussilertinnani tamatigut nakorsaasiussap nalinginnaasumik nakkutilliinikkut imal. nakorsaatip paasissutissartaanik scannereqqarluni tunniunnissaata anguniartariaqarnera tunngavilersuutaavoq. Nakorsaq eqqortumik nakorsaasiisimammat, nakorsaammillu tunniussinissamat akisussaaffik peqqissaasumut suliakkiussimammagu, isornartorsiorneqanngilaq.

Misissuineq/nappaammik suussusersiniaaneq

Maalaarutit amerlasuut misissuineranut nappaatinillu suussusersiniaanernut tunngassuteqartut ilaat amerlaqisut; misissuineranut, saanertigut naggussatigullu nappaammik suussusersinernut kukkusunut, ilaatigut saarngup napisimanerata arajutsineqarneragut kukkusumik nakorsarneqarnermut imal. nakorsarneqannginnermut tunngasuupput.

Qinnguartaalluni assilisat kukkusumik paasineqarsimanerat imal. saarngup napisimasinnaaneranik paasissutissiisussamik qinnguartaalluni assiliisoqarsimanginnera, tamatumani pineqarsinnaavoq.

"..Nakorsap saarngup napsimanera paasinngilaa. Anniaermik napparsimmavimmut uteqattaarpunga. Tamatigut napisoqasimangitsoq isumaminillu aaqqissasoq oqarfigineqartarpunga. Annialunga nakorsiaqqippunga; assaga atorsinnaangilara. Nutaamik assiliimmata paffiga napsimasoq maminnerliorsimasorlu paasineqarmat, Sanamut suliariteqqikkartortariaqarpunga nutaamillu sivisuumik sulinnigiffeqarnissannut uppersaammik tunineqarlunga." (2017-2279)

Suliat ilaanni napisoqarsimanginnera qinguartaalluni assiliinikkut eqqortumik qulakkeerneqartarpoq, tamatumalu kingorna allatigut navianaatilimmik ajoqusersimasinnaaneq- soorlu noqarutit ujjallullu kittorarsimasinnaanerannik- misissuisoqarani. Tamanna ilinniagaqassutsikkut piginnaaneqannginnermik imal. nappaammik suussusersiniaanermut atortunik amigaateqarnermik patsiseqarsinnaavoq.

"Ernera seeqqumi nataqquagut ajoqusersimanerminik ilisimatinneqarpoq, qaammallu ataaseq qaangiuppat nammineq aaqqikkumaartoq oqarfigineqarluni. Qaammat ataaseq qaangiuttoq aaqqinngimmat Sanamut pinasuartumik angallanneqarpoq. Seeqqvani noqarutit kittorarsimasut paasineqarpoq..."(2021-20734)

Suliami matumani maalaartoq nakorsamit ima oqaaseqaateqartumit misissorneqarpoq:

"Nalinginnaasumik misissuinermit ilanngullugu seeqqua qinguartarlugu assilisippa tamatumani napisoqarsimasinnaanernut ersiuteqanngitsoq paasivara. Atunnginnissaa, nipaallisaatitornissaa innersuussutigaara sapaatillu ak. marluk missaat qaangiuppata seeqqumigut misissorteqqinnissaa innersuussutigalugu, (anniarnerata ajoqusernerup aqaguani seeqqvanik sukumiisumik misissuinissaq akornuserpaa)."

Suliat ilaanni peqqinnissakkut sullissisut allat, misissuinermit kingornalu nakorsaanermut piginnaasaqarfiginngisaminnut nakorsarlu isumasioqaartariaqaraluarlugu, akisussaaffimmik namminneq tigussimapput.

"Qanoq pisoqarsimanagera apequtigeqqaarnagu, ikit nammineq salillugit aallartippai liimmerniarilerlugillu. Qanoq pisoqarnera paasiniallugu unikaallanngilaq ikillu aarlerinaateqanngitsut sapaatillu ak. qaangiuppat atoqqissinnaassasut isumaqarluni. Taamaattoqanngilaq. Nuummur uterama sapaatip akunnera qaangiutereeraluaq inussakka aalasinnanngimmata nakorsamut saaffiginnippunga. Sianiutit ujjallullu kittorarsimanagerat paasinarsivoq. Pinasuartumik suliarineqarpunga." (2019-23474)

Sundhedsassistentip ujjallut sianiutillu kittorarsimanagerat maluginiarnagu amia mersorpaa. Suliami matumani sundhedsassistenti, naammattumik peqqissaannginnini ilumoorussinnginninilu pissutigalugit, isornartorsiorneqarpoq - maleruagassaq atuuttoq naapertorlugu assakkut tassanngaannaq ajoqusernermi tamani nakorsap attavigineqartarnissaa piunasaqataavoq.

Suliani allani- pingaartumik nappaammik suussusersiniaanermut atatillugu- naapertuuttunik misissuisoqarsinnaanngorlugu ajornartorsiuutip suuneranik ersarissumik ingerlatitseqqiisoqarsimagunannginneragut, attaveqatigiinnerup pitsaannginnera pineqarpoq.

"Oktobarimi nakorsiarpunga siffissakkut annialunga (sisamanngornermi). Angerlartippaanna "pingasunngornikkuinnaq qinguartaaluni assiliisoqartarmat". Taama anniartigalunga ajaappiassannilluunniit tuninnigilaanna. Pingasunngornermi qinguataavimmukarama kukkusoq assilisimavaat. Oqarnatillu angerlartippaanna. Pingajussaa sianerlutik qinguataavimmukaqqaanna, siffissakkut annialuartunga puakka assilineqartussaasut paasinarsivoq. Napisoqarsimanageranik Nuummi aatsaat paasitinneqarpunga, sapaatillu ak. arfinillit qaangiutereersimmamata suneqarsinnaanngilaq. Qaammatit marluk anniarpunga, Peqqinnissaqarfimmiillu ikiorneqanngivillunga..."(2020-10084)

Suliat ilaanni napparsimasup nappaammur ersiutai nappaatillu oqaluttuassartaa aallaavigalugit naapertuuttumik misissuisoqarpoq, nakorsap tamakku tunngavigalugit pinasuagassaanngitsutut naliliineragut, immikkut ilisimasalimmit takuneqartussanngorlugu innersuuppaa, tassanngaannarlu navianaatilimmik pinasuartarianngorpoq.

"Uiaga ajoqusersimasunut nakorsartitsivimmi uummamminik unittoorluni toquvoq. Sivirusumik sakissamigut anniartarpoq. Nakorsartitsivimmi nakorsat suna nappaatigineraa paasinngisaannarpaat, uagulli ilungersuuteqarnitsigut immikkut ilisimasalimmut innersuunneqarpoq. Tamannali toqukkut qimagukkami angumerinngilaa." (2017-23132)

Suliami tamatumani nakorsaq naapertuuttunik misissuimmat, nakorsaaneq naapertuuttoq aallartinneqarmat immikkullu ilisimasalimmut innersuussisoqarmat, isornartorsiuisoqanngilaq.

Kræftimut tunngatillugu maalaarutit misissuinnermut tunngassuteqartut amerlaneroqaat.

"2010-mi erluga pillugu siullermik nakorsiarpunga, 2017-ip tungaanut ajoquteqannginnerarpaat (ukiukkut). Paasisinnaangisara tassaavoq suna pillugu timip sinneranut siaruaatereersoq aatsaat nakorsaaniaalernerat." (2018-12727)

Suliami matumani anniarnermut atatillugu, anniartarneq pingaartumillu erlummiit aannaartoqartarnera aarlerinarpoqarneranut ersiutaasinnaammat, nakorsaq isornartorsiorneqarpoq. Aaversinnerup inerneru pissusissamisoorpat, maalaartup qinngut atorlugu erlummigut misissortinnissaa nakorsamit isumagineqarsimasariaqaraluarnera, taannalu ajunngippat nakorsap qinngut atorlugu inalugarsuup tamakkerlugu misissorneqarnissaa siunertaralugu nakorsartiffissamut allamut innersuussisimasariaqaraluarnera, aalajangiinnermi tamatumani pingaartinneqarpoq.

"Qitiusumik napparsimmavimmi nakorsamit nalunaarfigineqarsimavoq: "Tamarmik ajunngillat". Naapaataanik tusarlerneqarneq uatsinnut qanigisaasunut tupannaqaaq, anigoruminaappoq tarnikkullu ilungersunarluni. Imaappoq ukioq ataaseq qaangiunngammat aatsaat kræftimik nappaateqarnera paasivaat." (2018-21603)

Arnaq qanigisamisut iviangikkut kræfteqalernissamut qanittoq iviangimigullu naasoqarsimasorisaaq; qinnguartaalluni assiliinikkut, misissugassamik peersivigineragut imal. suliaritinnikkut siusinnerujussuakkut misissorneqartariaqarmat, nakorsaq isornartorsiorneqarpoq.

Attaveqatigiinneq

Maalaarutit arlallit paasissutissinneqannginnermut, nalinginnaasumik pilatsinnerup nakorsartinnerullu kingunerinik kingunerluutaasinnaasunillu ilisimatinneqanngitsutut peqataatinneqanngitsutullu napparsimasup misigineranut tunngassuteqarput.

"Ullut tamaasa assaga anniaraara, nukeerunnikuvoq peqissinnaananilu siaarsinnaanngilaq. Pillorissaasoq peqatigalugu ullut tamaasa sungiusartaraluarpunga. Sulisinnaannginnermut uppersaammik oktoberip ulluisa 29-ianniit januaarip ulluisa arfineq pingajuannut atuuttussamik tunineqarpunga. Massakkorpiaq suliffinnut tunngatillugu igaffimmi suliffigisanni assaga atorsinnaannginnakku nalornisoornartumiippunga. Pilatsittussanngorama assamma ukiut pingasut sisamallu akornanni qaangiunneranni pisarnertut atoqqissinnaalernissaanik ilisimatinneqanngilanga. Tamatuminna ilisimatinneqarsimagaluaruma pilatsissimassanngikkaluarpunga." (2020-3513)

Suliami tamatumani napparsimasup immikkut paasissutissinneqartarnera ileqqunngimmat isornartorsiuisoqanngilaq; assaap ileqqumisut atoqqissinnaalernissaanut ukiut pingasut sisamallu akornanni qaangiussinnaasut, taamaattorli suliaritinnerup kingunerisinnaasai pillugit nalinginnaanerusumik paasissutissiisoqarsimasariaqaraluarpoq. Maalaartoq taamaalilluni ukiut pingasut sisamallu akornanni qaangiunneranni assaap nalinginnaasumik atoqqissinnaanngornissaanut immikkut paasissutissinneqarsimasariaqanngilaq.

Maalaarutit arlallit, napparsimasup allamik naatsorsuuteqarneranik, nakorsalli ilinniagaqassutsi tunngavigalugu nakorsartinnerup iluaqutaanissaanut tunngavissaqannginneranut, imal. ass. suliaritinnissami navianaatit annertuallaarnerannik naliliineranut tunngassuteqarput.

"Ajoquseramali anniartuarpunga, arlaleriarlunga nakorsiarpunga iluamilli misissorneqarnanga. Timimik sungiusaasumut innersuunneqarpunga, nukikkali/ujallukka ajoqusersimagunarpakka, timimilli sungiusaasup qanoq sungiusarnissannik ilitsersuutiinnarpaanga." (2020-26296)

Nakorsaq qinnguartaalluni assilisat tunngavigalugit tuimigut ajoqusersimangitsoq naliliimmat, tamatumalu kingorna ujamiuseqqusillunilu nipaallisaatinik nakorsaasiinera naapertuummat, annertunerusumillu mississuinissaq – imal. nakorsaaniisaq tunngavissaqanngimmata, tamatumani isornartorsiuisoqanngilaq.

"Nakorsat arlallit suliariteqqissinnaanersunga aperaakka, quttoqqalli saarna aseqqukuunerarlugu tamatigut iluaqutaassannginneraasarput." (2020-13048)

Suliami tassani nakorsaanermi periarfissat tamarmik misilinneqarsimangimmata – nakorsaatinik allanik misiliisoqarsimasariaqaruarneranik naliliineq tunngavigalugu, nakorsaq isornartorsiorneqarpoq.

Maalaarutit arlallit maalaartup ajortoqarsorinninneranut, peqqinnissakkulli sullissisup ilisimasaqarneruneranik upperinninnermut taamaammallu tatiginninnermut tunngassuteqarput.

Taxartilluta bussinut apornitsinni panimma talia talerperleq napivoq. 2016-imi novembarip ulluisa arfineq aappaanni qequlerneqarpoq, qinnguarterlugulu assilinerani qequata saarngup naffaa tamakkerlugu assersimangikkaa takusinnaavara, soorunalimi suna pillugu taama appasitsigisukkut qequliinersut aperaanga imalu akineqarlunga: Aap ukiorpassuarni tamakkunanga suliaqatareeramik, ajortoqarnaviannigilaq..." (2017-1065)

Peqqinnissaqarfimmu saaffiginninnermi itigartitaaneq

Maalaarutit akimorlugit sammisaq tassaavoq Peqqinnissaqarfimmu toqqaannartumik saaffiginninnermi, maalaartumit pinasuarterialittut misigineqartumi itigartitaasutut misigineq pimoorunneqannginnerlu.

Napparsimasut ilaat nakorsap peqqinnissakkulluunniit sullissisup allap pinasuarteriaannigitsutut naliliineragut itigartitaasarput.

"Sianerlunga oqaluttuuppakka assut ajorlunga, naakka anniaraakka, niaqora massitikkaangakku ilisimajunnaaqqajaanermik massissinnaanngilanga merianngullungalu.

Taxaqquneqarsimanera akissutigineqarpoq, oqaloqatigiinneq kipiinnarpara qanoq oqarnissara nalugakku. Naggataagut qiulersutut misigaanga maannalu ilisimajunnaaqqattaalerlunga. Sianeqqinniarlunga aalajangerpunga, massakkorpiaq ikiorneqanngikkuma toqulersutut misigaanga, aatsaat taamaalimmat ambulancimit aaneqarpunga." (2020-13091)

Allani itigartitsineq nukissaqannginnermik imal. napparsimasup qanoq inneranik naliliinissamut piginnaasalinnik sulisoqannginnermik patsiseqarpoq.

"Arlaleriarlunga saaffiginnittaraluarlunga ikiorneqanngilanga. 24.01.21 nakorsiarfiliarpunga. Tillersiorippunga aallu taqqanut naqitsinera uuttorneqarluni. Akissutissarsinnermi nakorsamit attavigineqassasunga oqarfigineqarpunga. Akissutissinninama sianerpunga, nunaqarfinnut akissusaasoq angalammatt suneqarsinnaanngitsunga ilisimatinneqarlunga. Anniartuarama 25.01.21 nakorsiaqqippunga, ikiorniarlungali qanoq iliuuseqartoqanngilaq. 26.01.21 anniaqigama

nakorsiaqqippunga ikiorneqanngilangali. 27.01.21 nakorsiartarfiliaqqippunga, angerlartiinnarneqarlungali. 28.01.21 anniaqalunga nakorsiaqqippunga ikiorneqarsinnaanangali." (2021-15927)

Nukissaqanngineq sulisullu taarseraannerat

Maalaarutit ilaat amerlaqisut nukissaqannginnermik sulisullu taarseraannerujussuannik tunngaveqarput.

"Peqqissaavimmi sulisut taarseraattuarmata aalajangersimasumut nakorsiartanngilanga." (2018-21382)

"Naakka anniarilerakkit pisussinajunnaangajaleramalu, maaji qaammat 2018 makorsiarpunga. Aaviisartup quup aqquataagut aseruuttoorsimasunga oqaluttuuppaanga nakorsaaserniarlungalu neriorsorlunga- sianerniarluni neriorsuivoq. Ullualuit qaangiuttut oqarasuaatikkut attaviginiarsaraara, sulisullu allat oqaluukkaangakkit nassuiaatigisarpaat: "Taassuma kisimi tamakku suliarisarpai, sianerumaarpoq." (2020-10156)

Maalaarutini allani nalinginnaasumik sulisussanik amigaateqarneq kinguneqarluanngitsumik misissuisarnermik nakorsaasarnermillu kinguneqartarpoq.

"Peqqissaavimmi sulisut napparsimasut naammattumik pimoorutinnigilaat, nakorsiaangatalu upperissanagit. Aamma eqqoriaasaqattaarlutik kukkusunik inerniliisarput, tamannalu aaqqiivigisariaqarpoq. Pania anernikilliorluni februaarip aallartisimalerneraniilli nakorsiartalerpoq. Astmartutut nalilerpaat, qaammatinilu tulliuuttuni tallimani pitsaanerulinnigilaq. Nakorsiartuarternerini pimoorunneqanngilaq ... Nuummi immikkut pisarialinnik nakkutillivimmu (IMA) unitsinneqarluni misissorneqarmat, uummataata sulisinnaassusaa 20%-iinnaasoq paasineqarpoq, peruluppoq inuuninilu annaangajallugu!" (2020-26141)

Suliami tamatumani nakorsaq, maalaartup nappaammut ersiutaanut naammattumik qisuariaateqannginnini pissutigalugu isornartorsiorneqarpoq, taanna nalinginnaasumik uummataanik puaanillu naalaartaalluni, tillersiuilluni aap taqqanut naqitsinera uuttorlugu kiisalu aakilliornersoq asereruuttoornermullu aaversinnikkut ersiuteqarnersoq paasiniaarlugit misissuisimasariaqaraluarpoq.

Suliamut tunngatillugu nakorsap nakorsaanerme peqataasup allap oqaaseqaataa naapertorlugu, piffissami tamatumani peqqissaavimmi nakorsanut peqqinnissakkullu sullissisunut allanut sulinerme atugassarititaasut; oqalutsit, aaviisartup, nakorsap allattaasa ernissussiorsinnaasullu amigaataanerat angumanniarnikkut ajornartorsiorititsivoq. Tamatuma saniatigut sulisut akornanni napparsimasut amerlapput. Suliamuttaaq tunngatillugu qitiusumik immikkoortumi nakorsatut pisortaausup oqaaseqaataa naapertorlugu, peqqissaavimmi sundhedsassistentit peqqissaaneramilu ikiortit napparsimallutik sulinngitsoorajupput, pingaartumillu nakorsat misissuinerminni ikiorteqarnerat sunnerneqarluni, nakorsattaq ilaatigut suliasanik pingaarnersiuiinnartariaqartarput.

Misissortinnerit/nakorsartinnerit siviisuut

Suliat arlallit nakorsamit peqqinnissakkullu sullissisunit allanit taarseraattunit misissortinnernut -imal. nakorsartinnernut siviisuunut tunngassuteqarput.

"Iviangikkut suliaritereernerma kingorna ikera ammarmat suneqanngilaq namminerlu kigaatsumik ukiup affaata ingerlanerani mamikkiartuaarusaarluni. Ikiorneqarnera soorunami qujamasuutigaara, ukiulli affaa allatut iliuuseqarfigineqarsinnaananga aniartariaqarsimallunga. Maanna pullattumik, annernarajuttumik takuneqaaqqinngitsumillu qileroqarpunga." (2018-21382)

Maalaarutit immikkut ilisimasalimmuut innersuussisoqarsimaneranut siviisoorujussuarmillu utaqqisoqarneranut, napparsimasullu nappaammut ersiutaasa innersuunneqarsimaneq tunngavigalugu unitsinneqarnerannut tunngassuteqarsinnaapputtaaq.

"2017-imi aggustip ulluisa 17-ianni scannertippunga sunngakkullu ujarattaqarninnik ilisimatinneqarlunga, qaammatip ataatsip ingerlanerani Nuulartussaasunga neriorsuipput, ukiulli marluk anniaqqilernissama tungaanut utaqqivunga. Arlaleriarlunga nakorsartareerlunga 2020-imi septembarip ulluisa 13-ianni unitsitaavunga septembarillu ulluisa 14-ianni Nuuliaanneqarlunga. Anniangaarama ilisimajunnaarpunga, kræfteqarneralu "paasinarsivoq." (2021-14939)

Maalaarutip allattugaatinilu nalunaarsukkat imminnut naapertuutinninnerat

Maalaarutip paasissutissallu allattugaatineersut naapertuutinninnerannut arlalinnik assersuutissaqarpoq.

"Peqqissaavimmi peqqinnissakkut sullissisut eqqortumik ikiuutinningsut aqquuara nukeerukkaluttuinnarpoq, sanigoqaaq pisussinnaajunnaarporlu napparsimangarami... ullut ingerlanerini nerisinnaajunnaarami peqqinnissakkullu sullissisut eqqortumik ikiuutinnimmata nungukkiartuinnarpoq." (2020-15477)

Maalaarut naapertorlugu maalaartoq piffissap maalaarfiusup nalaani nerisinaanngilaq, imersinnaanngilaq nalinginnaasumillu pisussinnaanani, allattugaatinili nalunaarsukkani arlalinni akerlianik allassimasoqarneragut, allattugaatit maalaarutaasumut ikorfartuinnimmata, Napparsimasullu Maalaarutaannik Aalajangiisartut allattugaatini paasissutissat maalaarummut naapertuutinnikkaluarpataluunniit aalajangiisuutimmatigik, isornartorsiuisoqarsinnaanngilaq.

Isummorsoneq

Paasissutissat uuttortarneqarsinnaasut tunngavigalugit misissueqqissaaneq aallaavigalugu maalaarutit suaassutsimut tunngatillugu qanoq agguataarsimanerat paasinianeqarmat, maalaartuni arnat amerlanerupput. Maalaarutit qitiusumik immikkoortuni, inuttussutsimut sanilliullugit, Peqqinnissaqarfik Sermersuumeersut amerlanerungaatsiarput, tulliullutik Peqqinnissaqarfik Avannaaneersut – ikinnerpaallutillu Peqqinnissaqarfik Qeqqaneersut. Napparsimmavissuup nuna tamakkerlugu immikkut ilisimasalinnit nakorsagassanit uninngaviusartup qitiusumik immikkoortumi tassaniinera, maalaarutit Peqqinnissaqarfik Sermersuumeersut amerlanerungaatsiarnerannut patsisaagunarpoq. Qitiusumik immikkoortumi inuttussutsimut sanilliullugit Peqqinnissaqarfik Avannaani maalaarutit Peqqinnissaqarfik Qeqqaniit marloriaammik amerlanerupput. Peqqinnissaqarfik Avannaani innuttaasut amerlanersaat qitiusumik napparsimmaveqarfiup Ilulissat avataani najugaqarmata, peqqissaavinnit maalaarutit ataatsimut isigalugit, illoqarfinni minnerusuni innuttaasut amerlanersaasa najugaanni amerlanerusutut isikkoqarput.

Immikkut ilisimasaqarfinit isigalugit maalaarutit amerlanersaat saanertigut naggussatigullu nappaatinut tunngassuteqarput. Tamanna napparsimasut amerlanersaasa saanertigut naggussatigullu nappaateqartuunerannik, aammali avatinut tunngassuteqartut maalaarutigissallugit tigussaanerugajunnerannik patsiseqarsinnaavoq. Tamatuma peqatigisaanik nappaatinut timimi siaruattartunut suussusersiniernerat nakorsarniernerallu paasilertoruminaannerusinnaasunut sanilliullugit, immikkut ilisimasaqarfiup tamatuma iluaniittut paatsuugassaanninnerusutut paasineqartarput. Taamaammat napparsimasut ataatsimut isiginnittariaatsimik immikkullu pineqarnissamik pisariaqartitsinerannut tunngassuteqarsinnaavortaaq, avatikulli ajoqusernerit ajoqutilluunniit immikkut nakorsarneqarajullutik.

Maalaarutit aalajangiivigisat 23 %-iinnaanni peqqinnissakkut sullissisumik isornartorsiuisoqarpoq. Peqqinnissakut sullissisumut aalajangersimasumut tunngatillugu kukkusumik nakorsarneqarneq imal. naliliivigineqarneq taamaallaat maalaarutigineqarsinnaanngorlugu, Kalaallit Nunaanni maalaaruteqarsinnaaneq aqqissuussaavoq. Nakorsartinnermik naammaginnigisaqarneq nakorsartinnerup peqqinnissakkut sullissisumit aalajangersimasumit ataatsimit arlalinnilluunniit ingerlanneqartup ilaannaanut pinnani, napparsimasup Peqqinnissaqarfimmi aqqusaartugaanut tamakkiisunut tunngassuteqarajuppoq. Peqqinnissakkut sullissisoq nammineq immikkut pissusissamisoortumik iliorsimappat, peqqissaarlunilu iluoorussimappat, napparsimasup aqqusaartugaasa tamakkiisut isornartoqarneranni, misissuinerup nakorsaanerullu pisariaqanngikkaluamik siviluallaarsimaneranni; ippiuteqarnermik, anniarnermik imal. ernumanermik

kinguneqartuni, isumaqatigineqarsinnaasannilaq. Malaarutit 77%-ii isornartorsiuiffiunngitsut, napparsimasutut aqqusaartukkat peqqinnissakkut ilinniagalittut isigalugittaaq pitsaanerpaajuuaannngillat.

Maalaarutit immikkoortut pingaarnert iluanni tassalu; nakorsarneqannginneq, nakorsaatinik nakorsarneqarneq/pilatsinnginneq, pilatsinneq kiisalu misissortinneq/nappaatip suussusersiniarnera naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit atorlugit inissititsigaapput. Naatsorsueqqissaarnermi kisitsisit atorlugit maalaarutinik misissuineri sammisat ilaat, maalaarutinik tamanik akimuipput. Ataatsimut isigalugit maalaarutit napparsimasup nammineq kukkunertut misigisaanut imal. misissuineri nakorsaaneermullu atatillugu peqqissaannginnermut- imal. tamatuma amigaataaneranut immikkoortiterneqarsinnaapput. Maalaarutit amerlasuut, nukissaqannginnerup, piginnaasatigut amigaateqarnerup imal. peqqinnissakkut sullissisut taarsaannerisa, nakorsanik immikkut ilisimasalinnik isumasiuinnnginnerup imal. taakkununga innersuussinnginnerup kingunerisaanik, kiisalu nakorsamit immikkut ilisimasalimmit nakorsartinnissamut utaqqineq pissutigalugu misissortinnerup aamma/imal. nakorsartinnerup sivitsorneranut tunngassuteqarput. Suliani ataasiakkaani tamanna ajorluinnartumik kinguneqarpoq amerlanerpaanili anniarnermut/iluaallornermut kiisalu pisariaqanngitsumik sivisuumik misissugaritinnermut aamma/imal. nakorsartinnermut - tamatumunngalu atatillugu sulisinnaannginnermut isertitassaraluanillu annaasaqarnermik erloqissuteqarnermut tunngassuteqarlutik.

Suliat ilaanni nakorsap eqqortumik nakorsaasimannnginnera imal. kukkusumik pilaasimanagera pillugu isornartorsiuisoqarpoq, maalaarutilli amerlanerpaat nakorsartinnermut/pilatsinnermut kingunerluutituta naatsorsuutigineqarsinnaasunut imal. qaqutigooortunut, nakorsap eqqortumik nakorsaasimagaluartoq/pilaasimagaluartoq peqqissaarlunilu ilumoorussisimagaluartoq, kingunerluutaasartunut tunngassuteqarput. Kukkusumik nakorsaarnert, suliani arlalinni nappaammik suussusersiniaanerup amigaateqarnera- ass. nappaammik suussusersiniaanermit atortussanik amigaateqarnerup imal. nakorsamik/nakorsamik immikkut ilisimasalimmik isumasiuinnnginnerup tassungaluunniit innersuussinnginnerup kingunerisaanik, nappaammik kukkulluni suussusersineq taannalu tunngavigalugu nakorsaaneermik aallartitsineq nassataarat.

Misissuineruppat nakorsaaneeruppalluunniit, suliat arlallit suliakkiinnermi toqqammavissat nassuiaqqissaagaannginnerannut imal. peqqinnissakkut sullissisut nammineerlutik sunik suliaqarsinnaanerminnut - qaqugulu nakorsamik akisussaaffimmik annermik tiggumminnittumik isumasiuinissamut toqqammavissamik ilisimasaqannginnerannut tunngassuteqarput. Maleruagassat suliasat ilaasa nakorsamit suliarineqarnissaannik innersuussippata, peqqinnissakkullu sullissisoq namminersorpat, taanna eqqortumik iliunngitsutut akisussaatinneqarsinnaavoq. Taamaamat peqqinnissakkut sullissinnermi suliasaqarfiup allamut suliakkiunneqarneranut atatillugu toqqammavissat akisussaaffullu nakorsanik peqqinnissakkullu sullissisunit allanit ilisimaneqarnissaannut, qullersat akisussaaffimmik tigusinissaat, napparsimasunut isumannaallisaarnermut pingaaruteqarpoq.

Kræftimut tunngatillugu maalaarutit misissortinnermut tunngasut amerlanerupput- tamakku utaqqinnermut imal. nappaammik suussusersiniaanermit atatillugu misissortinnermut naapertuuttunut innersuunneqannginnermut, imal. napparsimasup nappaammut ersiutaanik kukkusumik paasinninnermut tunngassuteqarsinnaasarput. Sunaluunniit patsisaagaluarpata kræftimik nappateqarnerup arajutsineqarnera nakorsartinnissamut kinguarsaassamat tamanna nappaammit aniguisinnaanissamut aarlerinaateqarsinnaavoq.

Neqeroorutit immikkullu ilisimasaqarfiit akimorlugit attaveqatigiinnermut ass. napparsimasup nammineq pissusissamisunngitsumik malussarsimappat naleqanngitsutut tusaaniarneqanngitsutullu misiginnermut tunngassuteqartunik arlalinnik maalaaruteqarpoq. Maalaarutit amerlasuut itigartitaanermit misiginnermut pimoorunneqannginnermullu tunngassuteqarput. Suliani arlalinni nappaatip oqaluttuassartaa nappaammullu ersiutaasutut nassuiaatigineqartut tunngavigalugit nakorsap misissuinerit naapertuuttut ingerlappai - naapertuuttumillu nakorsaasoqarpoq immikkullu ilisimasalimmut innersuussisoqarluni. Suliat taakku ilaat, nakorsap napparsimasullu akornanni attaveqatigiinnermut, napparsimasup nappaammut ersiutiminut nassuiaataata nakorsamit paatsoorneqarneragut naapertuuttumik

misissuisoqannginneranut tunngassuteqarsinnaapput. Taamaalilluni nappaammik suussusersiniaanermi kukkusumik paasinninnermut tunnganersoq imal. nakorsap napparsimasup nappaammut ersiutini nappaamminullu atatillugu aqqusaakkani pillugit nassuiaataa, kiisalu pissutsit tunngavigalugu nammineq misigisat aallaavigalugit naapertuuttumik iliorsimaneq, nakorsap napparsimasullu akornanni assigiinngitsumik paasineqarpoq.

Maalaarutit ilarpaalui naatsorsuutigisanik nalimmassaanermut; nakorsap imal. peqqinnissakkut sullissisup allap aalajangersimasumik iliornissaanut, aalajangersimasunik misissuinissaanut aalajangersimasumillu nakorsaanissaanut imal. aalajangersimasumik, nakorsap naapertuussorinngisaanik, nakorsaasiisoqarnissaanik naatsorsuuteqarnermut tunngassuteqarput. Suli at allat, napparsimasup nakorsap peqqinnissakkulluunniit sullissisup allap nipaallsitsisinnaanerannik imal. tamatuminnga eqquutsisinnaasumik nakorsaasoqarsinnaangitsoq- ajornartorsiummik peersitsisinnaanerannik naatsorsuuteqarnermut tunngassuteqarsinnaapput. Ajornartorsiummut aaqqiissutaasinnaasumik nakorsartinnissamut periarfissaqanngippat napparsimasup erloqilerajuppoq. Peqqinnissakkut sullissisunit ilinniagaq tunngavigalugu nakorsaanerup pitsaanerpaap suuneranik naliliisoqartarportaaq, taamaakkaluarli nappaatit tamarmik ajorunnaarsinneqarsinnaanattillu siulittuutigineqarsinnaasannigillat.

Napparsimasut ilaat nakorsap peqqinnissakkulluunniit sullissisup allap pinasuartariaanngitsutut naliliineragut, Peqqinnissaqarfimmumt saaffiginninnerminni itigartitaasarput imal. taama misigisarlutik. Tamatuma imaannaanngitsumik kinguneqarsimaneranut assersuutissaqarpoq, amerlanerpaanili itigartitaaneq pimoorunneqannginnermik, pisariaqanngitsumik ippiuteqartuarnermik, aniarnermik iluaalliornermik ernumanermillu kinguneqartarpoq. Taamaammat itigartitaaneq eqqunngitsumik pineqarnertut napparsimasunit misigineqarajussaaq.

Maalaarummi ataatsimi nakorsaq eqqortumik nakorsaasiisimammatt, nakorsaammillu tunniussinissaq peqqissaasumut suliakkiussimammagu, isornartorsiorneqanngilaq. Maalaarutit amerlasuut peqqinnissakkut sullissisut sumiiffinni nakorsaqanngitsuni, nakorsap allamiittup suliakkiussaanic suliaqartarnerannut, napparsimasup nappaammut ersiutaanut qisuariatussaannermut, naapertuuttunik misissuisussaannermut naapertuuttumillu innersuussisinnaanissaamut tunngassuteqarput. Sulisut misissuinerit suut naapertuunnerannik naliliinissamut – qanorlu ilippat qisuariarnissamut innersuussinissamullu eqqortunik piginnaasaqannginnerat ajornartorsiuqarsinnaavoq. Sumiiffinni minnerusuni akisussaaffiup inunni ikittuinnarniinnera, tamaalillunilu piginnaasallit taakku peqanngippata sullissinermik annertuumik sanngiillisisarnera arlaleriarluni nassuiarneqarpoq.

Maalaarutit amerlasuut sivisuumik utaqqinnermut "takulaaqqaarlugu"-mut tunngassuteqarput. Tamanna ilaatigut "ajornartorsiummut aaqqiissutaasinnaavoq", ilinniagaqassuseq tunngavigalugu naliliinerusinnaavoq pissusissamisoortoq ilaatigullu navianaatilmik kinguneqarsinnaalluni. Napparsimasup iliuseqartoqannginnera sivisullaamillu ippiuteqarneq anniarnelunniit maalaarutigippagu, tamanna iliuseqartoqarsinnaagaluarneranik "ilaginnaannarneqartut" misiginnermik – nappaatit navianaatillit arajutsineqarpata imal. sivitsortumik ippiornermik anniarnermillu misiginnermit- aallaaveqarajuppoq.

Kalaallit Nunaanni Peqqinnissaqarfimmisut sulisussarsiniarnermi aalaakkaasunillu sulisoqarniarnermi unammilligassat annertuut, peqqinnissakkut sullissisut taarsaannerujussuat sulisussaaleqinerlu kingunerissavaat. Nakorsat nutaat aallaqqaataaniit aallartittarnerannut – imal. nappaatip suusinnaaneranut siunnersuutit, nakorsamik napparsimasup nappaammut ersiutaanic nutaamik isiginnittumik immaqa takkuttoqarnissaata tungaanut, piffissami sivisoqisumi aalajangiusimaneqartarnera, arlalinnik assersuutissaqarpoq. Tamanna pissutigalugu maalaarutit amerlasuut pisunut aalajangersimasunut imal. naliliinnermut aalajangersimasumut tunngassuteqaratik, aqqusaartukkanut tamakkiisunut maalaartup misissuinerup aamma/imal. nakorsaanerup sivitsorsarneqarneranik pimoorunneqannginnerminnillu misiginneranut tunngassuteqarnerupput.

Maalaarutit allattugaatinilu nalunaarsukkat assigiinnginnerat pissutaalluni maalaarutit ilaat suliarineqarsinnaanngillat. Tamanna maalaartup peqqinnissakkullu sullissisup assigiinngitsunik paasinninnerannik, oqaatsitigut kulturikkullu

paasinnittariaatsit sunniuteqarsinnaanerannik – imal. allattugaatini allassimanngitsumik oqartoqarsimaneramik patsiseqarsinnaavoq. Allattugaatini nappaammut ersiutinut, misissortinnernut, nakorsartinnermut imal. pisunut, oqaloqatigiinnernut il.il. uppernarsaatit peqannginnerannik amigaateqarnerannilluunniit patsiseqarsinnaavortaaq.

Inerniliineq

Maalaarutit qitiusumik immikkoortuni, peqqinnissaqarfiup immikkoortuini immikkullu ilisimasaqarfinni assigiinngiaaqaat. Tamatuma saniatigut peqqinnisakkut sullissinnermi neqeroorutinut imal. nakorsartinnermi immikkoortunut assigiinngitsunut agguataarsimapput. Saanertigut naggussatigullu nappaatinut tunngatillugu maalaarutit amerlanerupput, kræftimullu tunngatillugu maalaarutit misissuinnermut tunngasut amerlanerullutittaaq. Maalaarutit illoqarfinni innuttaasut amerlanersaanit najorneqartuni, illoqarfinni minnerusuni peqqissaavilinni amerlanerungaatsiarput.

Arlalinnik patsiseqartumik maalaarutit amerlanersaat suliarineqartanngillat aalajangiivigineqartaratilluunniit. Patsisaasut pingaarnertit tassaapput Peqqinnissaqarfinni kiffartuussinnermut tunngasuunerat, pisoqalisimanerat imal. paasissutissanik amigaateqarneq imal. paasissutissat assigiinnginnerat pissutaalluni itigartitsissutaanerat /unitsinneqarnerat. Maalaarutini naammassisani aalajangiivigineqartuni, peqqinnisakkut sullissisut ataasiakkaat eqqortumik iliorsimasutut naliliivigineqarmata nakorsartinnerlu tamakkiisoq maalaarutigineqarmat, isornartorsiuisoqarajunngilaq.

Sammissat ilaat maalaarutini akimuisut ilaatigut tassaapput maalaartup kukkusumik nakorsarneqarsimasutut/pilanneqarsimasutut misigenera, nappaammik suussiusersiniaanerup amigaateqarnera imal. maalaartup Peqqinnissaqarfinni saaffiginninnermini itigartinneqarnera. Tamatuma saniatigut sammissat ilaat tassaapput attaveqatigiinniarnermi ajornartorsiuteqarneq, sivirusumik utaqqisarneq kiisalu nukissaaleqisoqarneranik sulisullu taaseraannerannik misigineq, peqqinnisakkut sullissisut ataasiakkaat sunik akisussaaffeqarnerannut toqqammavissat sukumiisumik nassuiarneqannginnerat. Maalaarutini arlalinni suliamik ingerlatsineq, maalaarutip allattugaatillu naapertuutinninnerat unammilligassiivoq.

Nunatsinni Nakorsaaneqarfik 8. september 2022

Louise L. Faber / Henrik L. Hansen